

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 51

LJUBLJANA, DNE 16. DECEMBRA 1937

LETO X.

Svoboda delavskega gibanja

Sodobno javno življenje po posameznih državah se razvija in oblikuje po eni strani bolj in bolj v smeri čim močnejše centralizacije, enotnega in močnega vodstva, po drugi strani pa rastejo zahteve po avtonomnosti in samoupravnosti v najrazličnejših pogledih. Zaenkrat ima pa še vedno prvo in zmagovito besedo stremljenje, ki hoče celotno družabno življenje podrediti eni volji, ga pootiti, z vrha navzdol urejevati in tudi nasilno ugnjetavati, kakor vidimo vsepovsod. Po nekaterih državah je zavzelo to stremljenje ostrejšo, drugod spet malo milejšo obliko. Ponekod teče vse zgolj le na povelje, na ukaz od zgoraj, drugje skušajo spet le bolj »uravnati« družabni razvoj z milejšimi sredstvi. Tako slišimo tudi pri nas v Jugoslaviji venomer o »dirigiranem« gospodarstvu, o »dirigiranem« javnem življenju itd.

To je tako zvani totalitarizem, pojav v sodobnem družabnem življenju, ki zahteva za doseg nekega cilja popolno podreitev. Različne države in njihovi vodniki imajo različne cilje. Svoje cilje ima italijanski fašizem, spet svoje ruski boljševizem, svoje nemški narodni socializem. Vsi pa zahtevajo zase vse: od gospodarstva do vere, od politike do umetnosti, od zadnje repe na njivi do človeka in vsega njegovega življenja... Vse mora služiti izključno njihovemu cilju, vse mora biti popolnoma v njihovi službi. Človekovi svobodni volji in svobodnemu ravnanju so določeni tako tesni okviri in vse je tudi tako točno predpisano, kaj moraš in kako moraš delati, da človek skorajda ne potrebuje več ne volje ne pameti.

Nas zanima danes le vprašanje, kaj so napravili v totalitarističnih državah z delavskim gibanjem, s prizadevanjem delovnih slojev za izboljšanje gospodarskega položaja in za družabno uveljavljanje. Zlasti delavstvo si je v prejšnjih časih demokracije že močno pomagalo in se vedno bolj dvigalo iz proletariata in revščine do spoštovanega stanu. To dviganje pa mu je omogočala ravno demokracija, ki je pustila, da so se mogle delavske strokovne organizacije svobodno širiti med delavstvom, ga izobraževati, mu buditi stanovsko zavest in ga usposabljal za uspešno zastopanje in uveljavljanje delavskih pravic v družbi. To, kar delavstvo danes sploh ima svoje zaščite in svojih pravic v družbi, si je moralo priboriti, nihče, noben režim mu ni dajal iz razumevanja njegovih potreb in želja ali iz naklonjenosti. Ne smemo se namreč varati in se pustiti slepiti. Vse vlade držav so odvisne od velikega kapitala. Za majhne ljudi in majhne razmere tako močni oblastniki so le figure v načrtih mednarodnega kapitala. V državah, kjer je delovno ljudstvo le preveč prišlo do oblasti, ga je kapital znal na bolj ali manj krvav način od vodstva javnega življenja odriniti. Poleg tega so delali zastopniki delovnih slojev hude napake, nekateri pa so tudi, pri-

šedši do družabne veljave, postali buržuji in sluge kapitalistov.

Hoteli smo poudariti predvsem dejstvo, da si je delavstvo na miren način pomagalo le tam, kjer je imelo svobodo združevanja, svobodo govora, svobodo zborovanja in svobodo tiska. Kjer te svobode ni bilo, tam so bili krvavi upori in revolucije.

Totalitarni režimi so tudi stanovske organizacije in tudi delavsko gibanje spravili v svojo službo. Delavsko gibanje, delavske organizacije nimajo več svojega prvobitnega smotra, one so samo pomožen organ države za doseganje ciljev, katere si stavlja totalitarni režim in njegovi vodniki. S tem pa so že tudi v popolni odvisnosti od vrhovnega gospodarja vseh teh »vodnikov« — kapitala. Delavstvo svojih želja in potreb pa pravice ne more uveljavljati na nek pravno-veljaven in družabno priznan način. Kar se delavstvu v teh režimih da, je le miloščina. Delavstvo je spet

Seveda je vse to odeto v lepe besede stanovske enakopravnosti in modernega »korporativizma«.

Nočemo tajiti, da je v sedanji dobi treba malo drugače, bolj sodobno, bolj enotno in krepkeje urejevati družabno življenje. Toda delavstvo si ne more pustiti kar enostavno vzeti vse svobode uveljavljanja svojih pravic. Če se že ustvarjajo kake nove, boljše družabne oblike (kar pa fašizmi in diktature prav gotovo niso), je treba nujno računati s svobodo uveljavljanja stanovskih pravic v družabnem življenju. Totalitarni režimi, ki tega ne dopuščajo, ki ne puste delavstvu, da s svobodnimi strokovnimi in drugimi organizacijami, s svobodnim delavskim gibanjem uveljavlja svoje pravice, bodo tudi zaradi tega nujno pripeljali do novih družabnih katastrof. Kajti ustanove, ki jih totalitarni režimi dajejo delavstvu kot nadomestek za svobodne organizacije, niti najbolj drobnih mezdnih koristi delavstva ne zastopajo. Med delovnimi sloji se nabira zadrževana nezadovoljnost, socialni žolč.

po nepotrebnem in vsled neumnosti tistih, ki pravijo, da so modri za vse.

To smo zapisali s čisto določenim namenom, da opozorimo na neprimišljenosti, ki bi se utegnile zgoditi tudi pri nas. Posebno pri nas v Sloveniji, kjer je delavstvo že tako močan stan, zadovoljive ureditve družabnega življenja ni mogoče misliti brez sindikalne svobode, to je svobode vsestranskega zakonitega uveljavljanja delavskih pravic z vsemi moralno dopustnimi sredstvi. Slovensko delavstvo danes vsaj do neke mere ima to svobodo. Največji greh bi bil, če bi mu hotel kdo še to vzeti. To bi pomenilo tirati slovensko delavstvo v še večjo gospodarsko in politično sužnost tujkega kapitala, ki je temu delavstvu sovražen tudi v narodnostnem pogledu.

V vsako podjetje - zaupnike JSZ!

Naša najvažnejša naloga v mesecu januarju

Delavska zbornica je pred kratkim poslala vsem glavnim obratnim zaupnikom okrožnico o pripravah za izvedbo volitev zaupnikov. Opozarjamo vse glavne zaupnike, da se ravna po tej okrožnici.

Volivni odbori se sestavijo iz dosedanjih zaupnikov v posameznem podjetju. Predsednik volivnega odbora je sedanjí glavni zaupnik. Predsedniki volivnih odborov naj nemudoma naroče pri Delavski zbornici tiskovine za izvedbo volitev. Že pred koncem tega meseca naj po za to določeni tiskovini prijavijo Inspekciji dela volivni odbor in naj predlagajo dan volitev. Te prijave naj se pošljejo Delavski zbornici, ki jih bo izročila Inspekciji dela in skrbela, da bodo volitve o pravem času razpisane.

Povsod naj se volitve vršijo po rednem postopku, ker je tak način najbolj enostaven. Če je v določenem roku za vlaganje kandidatnih list predložena volivnemu odboru samo ena lista, se volitve itak ne vršijo in se smatrajo kandidati te liste izvoljenimi. Če pa je vloženih več list, potem šele naroči volivni odbor pri Delavski zbornici glasovnice in kuverte in se seveda volitve vršijo.

Vsaka kandidatna lista mora biti podpisana od krajevne strokovne organizacije, če pa ta ne obstoja, pa mora kandidatno listo podpisati tolikokrat po pet volivnih upravičencev, kalikor se v določenem podjetju volí zaupnikov. Potrebne tiskovine za kandidatne liste mora dati na razpolago volivni odbor.

Volivni odbor mora v podjetju na za to določenih krajih in tiskovinah točno razglasiti: dan volitev, kje in do kedar se sprejemajo kandidatne liste, koliko se voli zaupnikov, kje in do kedar so razgrnjeni volivni imeniki, da more vsak volivni upravičenec ugotoviti, če je vpisan.

Prav tako mora volivni odbor s posebnim razglasom obvestiti delavstvo, če

se volitve vrše po skrajšanem volivnem postopku. V tem primeru mora biti iz razglasa razvidno, kedar in kje se vrši sestanek vsega delavstva, na katerem se prvič glasuje, če so štiri petine delavstva za skrajšani postopek, drugič se izvoli volivni odbor in tretjič se določi čas za vlaganje kandidatnih list. Kandidatne liste se lahko predložijo volivnemu odboru na takem sestanku. Če pa je predložena samo ena lista, glasovanje odpade in se smatrajo na tej listi predlagani kandidati za izvoljene zaupnike. Volivni odbor pa si mora že predhodno izposlovati od delodajalca pismen pristanek za skrajšan postopek.

V podjetjih, kjer se dosedaj niso volili zaupniki, je potrebno, da se najprej določi volivni odbor. Imeti mora najmanj tri člane in sicer take, ki so najdalje zaposleni v podjetju. Ako pa ti iz utemeljenih razlogov ne bi hoteli prevzeti funkcije v volivnem odboru, potem se po vrsti določijo drugi. Delodajalec pa mora pismeno potrditi, da so predlagani člani volivnega odbora najdalje zaposleni v podjetju. To potrdilo mora volivni odbor priložiti, ko prijavi člane volivnega odbora Inspekciji dela. — Ako delodajalec ne bi hotel izdati navednega potrdila, naj se volivni odbor kljub temu prijavi Inspekciji dela in to, kot že zgoraj rečeno, potom Delavske zbornice in naj na posebnem listu navede, da delodajalec noče izdati potrebnega potrdila. To naj se priloži prijavi in bo Inspekcija dela pozvala delodajalec, da izstavi potrdilo.

Naše skupine naj se za vsa tista podjetja, kjer se dosedaj niso volili zaupniki, takoj obrnejo na centralo, da jim pošlje potrebne tiskovine in še druga navodila.

Delavstvo ima po zakonu pravico izvoliti svoje zaupnike v vsakem podjetju in si te pravice ne sme pustiti kratiti! Zato na delo, da bodo zaupniki JSZ postavljeni v vsakem podjetju!

Praznik Brezmadežne in delo po tovarnah

Pod tem naslovom je priobčil kranjski »Gorenjec« 11. decembra članek, v katerem očitno krščanskim socialistom, da so podpisali kolektivno pogodbo za tekstilno delavstvo. Po mnenju »Gorenjca« je ta pogodba, v kolikor se tiče praznikov, nemoralna in bi jo zato katoličani ne smeli podpisati.

Kdor ve, da je ta list zelo blizu tistih krogov, katerim je naša JSZ velik trn v peti, ta bo lahko tudi sam ugotovil, kakšno namero ima omenjeni članek. Ne gre za brambo katoliških praznikov, marveč za to, da se škoduje ugledu JSZ in njenih predstavnikov po geslu: »Udari pastirja in...«. Ker sem kot predstavnik JSZ podpisal to kolektivno pogodbo in ker se smatram vsaj za takega katoličana, kot je dotični, ki je napisal omenjeni napad, si dovoljujem v odgovor navesti nekaj ugotovitev:

1. Pisec notice v »Gorenjcu« sploh ne pozna zakona o zaščiti delavcev in prav tako ne pozna ali ne razume kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo.

2. Zakon o zaščiti delavcev v § 12. določa, da je ob nedeljah prepovedano vsako delo pomožnemu osebju v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev. Zadnji odstavek tega paragrafa pa določa, da se za vse ostale praznike prepoveda svobodnemu sporazumu delodajalcev in delavcev, da določijo, kedar se dela in kedar ne, kakor tudi, koliko časa naj ob teh dneh traja prekinitev dela.

3. Kolektivna pogodba za tekstilno delavstvo določa, da se prazniki praznujejo na željo delavstva, torej brez predhodnega sporazuma z delodajalcem, kakor to določa zakon.

4. Kolektivna pogodba nikjer ne določa, da mora delavstvo glasovati za ali proti praznovanju praznika. Če se je kje

v kranjskih tovarnah glasovalo, se ni glasovalo zaradi določb pogodbe. Glasuje se po pogodbi samo za 1. maj.

5. V vseh ostalih tekstilnih tovarnah v dravski banovini ni bilo doslej še nobenega glasovanja delavstva glede praznovanja praznikov in se tudi nihče ni spotikal nad kolektivno pogodbo v tem oziru. To se pravi, da pogodbo povsod drugod pravilno tolmačijo in izvajajo.

6. »Gorenjec« sam ugotavlja, da je z majhno izjemo delo na praznik Brezmadežne povsod počivalo, ker je delavstvo v kranjskih tovarnah z večino izglasovalo, da ne dela. Delajo pa se je v podjetju, kakor ugotavlja »Gorenjec«, kjer kolektivna pogodba ne obstoja.

Gospoda okrog »Gorenjca« naj ne pozabi, da so se po sklenitvi kolektivne pogodbe po Kranju raznašale vesti, da ni zasluga strokovnih organizacij, da je kranjsko tekstilno delavstvo doseglo pogodbo, marveč da je to zasluga ene same osebe.

Strinjam pa se z »Gorenjcem« v tem, da je nemoralno, če delodajalci na ta ali oni način silijo delavstvo, da mora delati ob zapovedanih katoliških praznikih. Nemoralno pa je tudi to, da delavstvo ne dobi plačanih praznikov in to niti v tistih podjetjih, kjer bi bilo najprej pričakovati.

Vsaka pogodba, ki bi bila slabša od zakona, je nična in neveljavna. Delavstvo v tekstilni industriji sedaj ni prav nič izgubilo, četudi bi bilo res tako, kakor trdi »Gorenjec«. Menda ne bo »Gorenjec« trdil, da je tudi to krivda krščanskih socialistov, če je zakonita zaščita delavstva vsestranske prešibka. Gospoda okrog »Gorenjca« naj pa zaradi kolektivne pogodbe tekstilnega delavstva kar mirno spi. — Peter Lombardo.

Iz centrale

Odborom in zaupnikom

Kmalu bo konec zadnjega meseca v letu — konec bo tudi leta. Opozorjamo Vas vsled tega, da nujno in takoj uredite obveznosti, ki jih imate do centrale. Vse račune plačajte! Predvsem pa nakažite denar za prodane »Delavske koledarčke«. Kar jih mogoče niste mogli prodati, jih nam vrnite do konca decembra. Skupina, ki nam bo zavlačevala in otežkočala poslovanje, jo bomo po novem letu opomnili v »Del. Pravici«. Koder bi pa koledarčke še želeli, nam takoj sporočite točno število, ker centrala jih ima še v zalogi in je nujno, da jih razprodate.

Tovariše, kateri so govorili na članskih sestankih naših skupin, prosimo, da nam čimprej pošljejo poročila, kako so ti sestanki uspeli.

Odbore strokovnih skupin prosimo, da nam poročajo o poteku in uspehu članskih sestankov.

Oglase za novoletno številko »Delavske pravice« je še čas poslati vsaj do ponedeljka 20. decembra. Storitve svojo dolžnost!

Kovinarji

Javornik. Strokovna skupina kovinarjev na Javorniku ima uradne ure vsako nedeljo od 9—10 in od 11—12 ure predpoldne ter vsak petek od 6—8 ure zvečer, kar naj vsak član vzame na znanje. Določeni čas bo vsak član skupine lahko uporabil za plačevanje članarine in dana mu bo možnost predložiti eventualne pritožbe. V ta namen bo na razpolago vsakemu »pritožna knjiga«, v katero bo vpisal svoje težave, tako da bo s tem dana večja možnost kontrole v vsakem pogledu.

Opekarsko delavstvo

Vič-Brdo. Na praznik 8. decembra se je za delavce iz opekarske družbe »Opeka« vršil sestanek. Centralo je zastopal Pestotnik. Poročal je o pomenu delavskih sestankov, ki so za delavstvo nujno potrebni, posebno v današnjih časih, ko se delovno razmerje delavstva vedno bolj ureja z novimi uredbami. Delodajalci teh uredb koder ni delavstvo zavedno in organizirano, ne izvajajo. Ravno radi tega so potrebni sestanki, da se delavstvo seznanja z zakoni, ki se njega tičejo, da na to podjetnika opozori. Obenem so pa sestanki poudarek moči in enotnosti strokovnega pokreta. Tudi obratni zaupniki samo v tistih podjetjih uspešno delujejo za delavstvo, kjer so delavci organizirani. Močna strokovna organizacija, zavednost in borbenost delavstva so najboljše zaščite za obratnega zaupnika. Nadalje je tudi omenil mezdno gibanje, ki ga je v preteklem letu začelo opekarsko delavstvo za uveljavljanje kolektivne pogodbe za celotno opekarsko industrijo v dravski banovini. Delavstvo v svojem boju za uresničenje svojih zahtev ne sme popustiti.

Brdo. Kakor marsikje, tako se mora tudi pri nas pritoževati tov. blagajnik zaradi netočnega plačevanja članarine. Čeprav jih ni veliko, ki netočno plačujejo, vendar apelira odbor skupine na vse tovariše, da popolnoma uredijo svoje obveznosti do organizacije vsaj do novega leta. Pravi strokovničarji smo le tedaj, če v polni meri vršimo svoje dolžnosti do organizacije. Le po močni in neodvisni strokovni organizaciji bomo prišli do svojih ciljev! — Odbor.

Kamnolomci

Preserje-Podpeč. V nedeljo je imela naša skupina sestanek, katerega sta se za centralo udeležila tov. Čuk Danilo in Pestotnik. Tov. Čuk je govoril o volitvah delavskih obratnih zaupnikov. Tov. Pestotnik pa je navajal, kakšno naj bo delo obratnih zaupnikov v podjetjih, kakor tudi, da pomenijo le toliko, kolikor je zavednosti med delavstvom. Zato je nujno, da je delavstvo organizirano. Dolžnost vsakega organiziranega delavca pa je, da se udeležuje sestankov. Tu se navzame delavstvo za današnje čase prepotrebne delavske zavesti, katero mora v borbi za izboljšanje življenjskega položaja pred podjetnikom, kakor tudi v javnosti, pokazati. — Sestanki se bodo vršili odslej redno vsak mesec.

Razne stroke

Vrhnika. V nedeljo se je pri nas vršil občni zbor delavstva, včlanjenega v JSZ. Za centralo sta se udeležila tov. Koprivec in tov. Pestotnik. Strokovna skupina delavstva že od leta 1930, ni posebno aktivno delovala. Vršili so se le bolj formalni letni občni zbori. Nedeljskemu zboru je predsedoval tov. Modrijan, ki je v kratkem podal poročilo o delovanju

Zopet uspeh JSZ

Delavci na Savi in Bistrici so dosegli ponovno zvišanje plač

Zadnjič smo poročali o zahtevah »škarparjev« s Save in Bistrice, ki so organizirani v JSZ, da se jim od strani banske uprave prizna kvalifikacija in povišanje plač. V petek, dne 10. t. m., je deputacija delavcev pod vodstvom tajnika Grošlja predložila predlog načelniku tehničnega oddelka g. inž. Skabernetu. Po daljših pogajanjih je gosp. načelnik pristal, da se z novim letom poviša plača tridesetim delavcem za 50 par, tako da bo znašala plača 425 din na uro. Ostalih osem sedaj zaposlenih bo prejelo na uro 4 din in povišek 25 par. Gospod načelnik tehničnega oddelka je izjavil, da je v sedanjih proračunskih možnostih to največji možni povišek. V začetku poletja 1938 je pa obljubil zopetno povišanje, ker bodo takrat zopet nove proračunske možnosti in bomo tako postopoma prišli do plač, ki jih delavstvo zahteva.

Ostale zahteve kot postopanje pri sprejemanju in odpuščanju delavcev, dalje nadurno delo in delo v veliki vodi in v nočnem času, izvajanje vse socialne zakonodaje, kot jo uživajo gradbeni delavci pri privatnih podjetjih, paragraf 219. obrtnega zakona in drugo, je

gospod načelnik obljubil uveljaviti, kolikor mu bodo določbe predpisov tozadevnih ministrskih uredb največ dopuščale. Žal, da obrtni zakon za delavce, ki so zaposleni pri teh delih, ne velja in bo organizacija nadaljevala boj na merodajnih mestih za doseg te pravice. Dosežen je bil tudi bolj ugoden postopek rečnega nadzorstva v zadevi odjavljanja delavcev iz bolniške blagajne ob prekinitvah dela in pa v slučajih, da manjka posameznemu delavcu krajši čas za doseg zakonitih podpor.

S sedanjo mezdno akcijo mi še delavstvo uveljavilo vseh svojih zahtev, doseglo je pa zopet, in to v teku pol leta že drugič, povišanje plač. Zaveda se pa, da si bo z organizacijo priborilo tiste plače, ki jih upravičeno zahteva. Že s sedanjimi plačami se je delavstvu priznal položaj kvalificiranega dela in ker delavci čutijo naklonjenost gospoda načelnika tehničnega oddelka, upravičeno upajo, da bo že pri prihodnjem mezdnem gibanju uveljavljena njihova zahteva ter jim bo banska uprava določila plače, ki odgovarjajo njihovu delu.

VINIČARJI

Kaj bo z našimi mezdami?

»Kaj bo z našimi plačami,« tako redno sprašujejo viničarji. »Vse se je podražilo, a mi služimo vedno enako!« Pridušijo v trgovino, se pritožujejo nad višjim računom, pa dobiš odgovor: »Vse se je podražilo.« Lani smo dobili koruzno moko še po 1,25 din, letos pa je nikjer ne dobiš pod 1,75 din. To se pravi, da se je vrste moka, ki je poleg krompirja najvažnejše viničarjevo živilo, podražila za celih 40%. Plače pa nekateri še kar naprej znižujejo. Naj navedemo resničen primer: Uprava vinogradniškega posestva Brunsee (Avstriji) v Slamnjaku pri Ljutomeru, je novemu viničarju »znižala« mezdno. Vinograda je 4 orale, prejšnji viničar je dobil za akordna dela od tega vinograda 400, od orala po 100 din, temu pa so vpisali v pogodbo, da bo dobil le 300 din, dočim so že lani dvema viničarjema vračunali letna dela tudi splošno delo, rezilve. Prejšnji viničar je zaslužil dnevno komaj 4,50 do 5 din, novi bo pa še manj. Gotovo je, da bo v jeseni zopet viničarska komisija in tožbe, viničarski organizaciji pa bodo podtaknili, da je viničarja »našuntala«. Na take in enake načine viničarjem kar naprej znižujejo mezde.

Vodstvo viničarske organizacije že več let pritiska na merodajnih mestih za uredbo o najmanjših mezdah viničarjev. Toda tam za naše življenje in eksistenco ni razumevanja, ne upoštevajo nas, ker kakor slišimo, vedno hodijo vinogradniki v deputacije, gospodom dopovedovat, da viničarjem ne gre še tako slabo, ampak da gre le njim vse po zlu, itd.

Ali bo res potrebno v obrambo naše življenjskega obstoja še viničarsko delavstvo zediniti za štrajk, kakor mora skrajno sredstvo v takih primerih uporabljati industrijsko delavstvo, kadar že vse drugo nič ne pomaga? — Vodstvo viničarske organizacije pozivamo, da naj takoj pokrene akcijo za zvišanje plač pri posameznih, zlasti večjih vinogradnikih samih. Morda se bodo pri tem tudi oblasti zganile in viničarjem nudile vsaj moralno pomoč...?

odbora. Po poročilih starega odbora je za centralo poročal tov. Pestotnik, ki je v svojem izjavljanju naglašal potrebo strokovne organizacije. — Pri volitvah so bili v odbor izvoljeni predsednik Ogrin Fr., podpredsednik Železniki Ivan, tajnik Slabe Ivan, blagajnik Stražnik Franjo, gospodar Maškon Franc, odborniki Mestek Ivan, Debeve Franc, Hribljan Franc, Nagode Franc; namestniki Svete Ciril, Demšar Anton, Jakopič Tomo; nadzorstvo: Petavs Franc, Sinkovec Vavlav. Po občnem zboru se je takoj vršila seja odbora. Sklenjeno je bilo, da se bodo vsa pojasnila podajala članstvu ob nedeljah od 9 do 11 dopoldne v Rokodelskem domu na Vrhniki. Naša strokovna skupina delavstva JSZ je znova poživljena. Naj raste in procvita v korist vsega delavstva v našem kraju. Naša dolžnost je, da v nji vsi delujemo in tako nje moč in ugled večamo. Skušajmo pridobiti v našem kraju vse delavstvo, ki je še vedno izven organizacije, za JSZ.

Ormož. Zopet smo imeli članski sestanek v nedeljo, 12. t. m. v gostilni Skoršič. Vključno skrajno slabemu vremenu je bila udeležba nad pričakovanje lepa. O

Naš odgovor

Jesenice, na dan sv. Lucije.

Zadnja številka glasila jeseniškega kaplana g. Križmana »Na mejah« je prinesla na uvodnem mestu grd napad na JSZ, predvsem na jeseniško JSZ, z naslovom: »Luč v zmedo«. Če bi ne vedeli za avtorja, ki piše tako, kakor pridiga in če bi se ne zavedali važnosti časa, v katerem se nahaja delavstvo KID na Jesenicah, bi šli mimo takih izbruhov. Napad na vodstvo JSZ na Jesenicah in na osrednje vodstvo JSZ v Ljubljani obnavlja staro razbijaško intrigo. Piše o razcepu v javnem katoliškem življenju, pa ne omenja, da je ravno članar zadnjih 10 let največ pripomogel do razcepa, ko je bil v neprestani najostrejši opoziciji proti namušljenim vodjem katoliške skupnosti, danes pa obsaja in blati vse, kar se ne vgneje in podvrže ravno tem ljudem. Krščanske delavske strokovne organizacije so na Jesenicah in drugod postavile povsod na zadnje mesto. Agilne člane so trgali iz strokovne organizacije in jih zaposlevali povsod drugod. Kdor je pričel samostojno misliti, so ga s silo odrinili in potisnili v druge politične skupine, ki imajo mnogo sposobnih ljudi ravno iz teh vrst. Mi smo bili sami na sebe navezani in smo se vzgajali v spoznavanju delavskih vprašanj v »Krekovi družini« in v JSZ. Zelo se čudimo, da tako imenovana katoliška javnost ne najde nobene besede za obsodo tistih, ki so delavstvu vsilili njegov razredni boj in da mirno gleda, kako tuj kapital uničuje našo kri, dobičke pa vlačijo v tujino.

Pisec dobro ve, da je cerkvena oblast iz Rima angleškimi škofom odgovorila, da samo ime »krščanski socialist« ni v ničemer nasprotno cerkvenim naukom in zato ta naziv tudi ne more biti obsojen. Kljub temu pa pisec prezre božjo zapoved o ljubezni do svojega bližnjega in se drži raje gesla: »Če mi nočeš biti brat, ti pa zavijem vrat!«

Zelo zanimivo je tudi, da ta skrajnež nič ne napada nikogar drugega, kakor le JSZ. Tudi mi svobode in šikan pri občinskih volitvah »nikoli pozabili ne bomo«.

»Naš Kovinar« je pa pač samostojen list, ki nima ne raznih bogatih virov, ne političnih sil za seboj, temveč je odvisen in vzdrževan le od plačevanja naročnin in povsem neodvisen od nas. Doktorskih prijateljev se mu menda ni treba sramovati, zlasti dotlej ne, dokler tisti, ki ta prijateljstva očitajo, tudi ne pomečejo doktorjev iz svojih vrst.

Razumljivo nam je, da bi kar radi videli, da delavce izven svoje strokovne organizacije sploh ne bi nič mislil in ne imel nobene želje. Naša strokovna organizacija je nepolitična. V javnem življenju pa ima vsak član svobodo opredelitve. Ta svoboda bi morala biti v toliko omejena, da noben zaveden strokovničar ne more biti član politične stranke, ki dela proti delavskim koristim. V nemških strokovnih organizacijah je bilo 2 milijona članov. Od teh jih je bilo nad 600.000 takih, ki niso bili včlanjeni v centrum. Nihče se ni nad tem spotikal. Osebnostno svobodo posameznika so bolje pojmovali in dejansko spoštovali kakor pri nas.

Avtoritete Cerkve noben delavec ne ruši, pač pa zelo škodujejo ugledu Cerkve taki napadi in nastopi, kakršne le prepogosto lahko vidimo na Jesenicah s strani tistih, ki so se samolastno postavili za čuvanje vseh vrst avtoritet.

Ves članek »Luč v zmedo« je preračunan na lažjajoče se volitve obratnih zaupnikov. Članar se poslužuje preperelih strankarskih metod za razbijanje in cepljenje delavstva. Mi pa smo prepričani, da bo odgovor tak, da bo vsak izmed nas sam premislil, kaj so pisane in govorne besede, kaj pa dejanja. Pri komur bo videl vsak izmed nas skladnost besed in dejanj, se ne bo pustil zbegati ne od grogovnikov in ne od denunciantov, temveč bo trdno povezan v delavsko skupnost in enotnost delal in ravnal tako, da bo med delavstvo res prišlo »več luči«.

Tekstilno delavstvo

Otiški vrh. V nedeljo 12. t. m. je imela Jugoslov. strok. zveza tekstilnih delavcev Ornik & Mitrovič nad vse pričakovane lep sestanek. Navzočih je bilo prav lepo število 55 delavcev in delavk. Tov. Reberšek iz Maribora je govoril o nalogah JSZ in o važnosti obratnih zaupnikov. Delavci so z največjim zanimanjem sledili tov. govorniku.

Razpravljali smo tudi o važnosti delavskega tiska. Potem njega si poročamo in se vzgajamo k skupnemu delu. Uvideli smo, da je vzrok našemu slabemu stanju tudi naša pomanjkljiva izobrazba. Vse premalo se zavedamo, da imamo tudi mi pravico do obstoja in to do človeku primernega obstoja. Podjetniki ravnajo z delavstvom, kar se jim ljubi, plačajo po lastni volji, zakon kršijo, kakor se jim zdi prav in njim samim v korist. Sklenili smo, da bomo strnili naše vrste, da bomo vedno bolj koe svojih nalogi.

Škofja Loka, 10. decembra.

Strašno mora biti na poti naša enotna skupina JSZ škočjeloškemu dopisniku kranjskega »Gorenjca«. Kakor kaže, bi na vsak način hotel zanesti med naše delavstvo kal razdora. Iz te moke pa pri nas ne bo kruha, ljubi dopisnik.

V 49. št. »Gorenjca« je odgovor na dopis v predzadnji »Delavski pravici«. Dopisnik se ponovno spotikuje, ker naše članstvo ni prišlo na »društveno« proslavo 20 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka. obenem pa omenja v svojem »odgovoru« člana JSZ, ki je deklamiral na proslavi. Tudi mi se strinjamo z dopisnikom, da ta tovariš res ne rabi jero, mi pa ga kot člana in delavca (tudi prosvetnega) spoštujemo, ker je spoštovanje zaslužil vsekozi, odkar obstoja naša delavska organizacija. Da bi kršil disciplino s tem, ker je bil na »društveni« proslavi in da bi letele besede o paradah »baš nanj«, more trditi le oni, ki ima v sebi precej zlobe.

Kar se tiče naše sv. maše-zadušnice, moramo reči, da je to res povsem stvar verskega čula. Ugotovimo le, in to šele sedaj po tolikih izjavah, da »društvo« ni čutilo dolžnosti, da bi se na enak način oddolžilo spominu dr. Jan. Ev. Kreka. Da za našo proslavo nihče razen delavcev ni vedel, prav radi verjamemo, saj se za nas ni nikoli in se še sedaj prav malokdo zanima — razen pri kakšnih volitvah. To mi prav dobro vemo in občutimo, zato pa ne bomo nikoli pozabili, kako se nam je godilo, dokler si nismo sami ustvarili svoje delavske skupnosti, naše krščanske delavske organizacije. Gotovo se tudi g. dopisnik še prav dobro spominja, kako je odvrčal naše zavedne tovariše od organizacije, češ: »Počakaj še malo, se bo videlo, kako bo izpadlo.« — ali pa: »Vaš naj se v to ne meša!« itd., itd. — Vsega tega mi še nismo pozabili in še marsikaj je, kar ne bomo pozabili. Ni pa še danes prav primeren čas, da bi se v vse to na široko spuščali. Niso še popravljene krivice, ki so jih morali prestati poedini tovariši zaradi svoje delavske zavednosti, že nam hočejo naprtiti nove žrtve. Tudi tega ne bomo pozabili, da so naše funkcionarje zmerjali z nezakonskimi!

Naj še to dodamo, da smo mi vedno pustili pri miru vsakogar, če je bil član društva ali pa ne, ker smo menili, da le demokratično urejena organizacija ustreza željam in hotenju delavstva.

Kako si pa predstavlja dopisnik, da bi hodili roko v roki, tudi prav dobro razumemo. Vendar ne bomo hodili roko v roki tako, da bi nas za roko nekdo vlekel tja, kjer delavstvo nima ničesar iskati. Možno je hoditi res vzporedno, kakor smo hodili v času JNS strahovlade, ko se je tudi katoliško delavstvo bilo za slovensko stvar, prav tako ali pa še bolj, kakor marsikateri izmed tistih, ki so se

Jesenice - Javornik

Donesek k ugotovitvi pravega vzroka razdora med slovenskimi katolici. — V »Delavski pravici« sem čital, kje je pravi vzrok razdora med slovenskimi katolici. Reči moram, da je to popolna in v istem članku dokazana resnica. Ni pa vzrok razdora tak, kakor ga prikazuje jeseniški list »Na mejah« v članku: »Luč v zmedo«, pri katerem je najbrž sodeloval neki posestnik iz kamniškega okraja. Je to človek popolnoma kapitalistično-fašističnega duha, zato tudi velik nasprotnik JSZ. Ta človek živi na Jesenicah in se dela velikega prijatelja in borce za delavske pravice.

O priliki nekega razgovora z njim o delavskih razmerah in o delavskem služku je rekel, da delavec na dan s 30 dinarji prav lahko živi. Rekel sem mu, da to ni tako in sem mu dokazoval, koliko stane hrana, obleka in sploh vzdrževanje družine. Dobil sem hitro odgovor: »Saj ni potreba, da se vsak delavec ženi, naj bo pa samski, kakor sem jaz.« Na te besede mu nisem dal odgovora, ker bi gotovo jaz postal »protikatoliški«. Pomislil sem na nauke papeških okrožnic in na tega človeka, ki ima na Jesenicah lepo eksistenco iz raznih virov.

Prepričan sem, da delavstvo ne dá mnogo na kritiko takih ljudi in njihovih demagoških napadov na JSZ, ker jih pač dobro pozna. Taki napadi naše članstvo še bolj trdno povezujejo v organizaciji, katere res dela za delavstvo in vsak dan dokazuje s svojimi posredovanji in javnimi nastopi. Ne pa tako, kakor delajo naši kritiki, kjer je vse tajno potom telefonskih razgovorov. Delavstvo vas pozna in vam zato obrača hrbet. — Jeseniški delavec.

Celje

Celjska ekspozitura OUZD. — Člani Okrožnega urada, ki smo navezani na zdravljenje v uradovi hiši v Celju, čutimo že dalje časa nered z ozirom na ordinacijski čas. Število članov, ki spa-

pozneje hitro prelevili v ponižne sluge in pristavili svoj »piskrček«.

Ker se je pet bratov teplo za katoliška načela, zato je njihova sestra še danes brez službe, čeprav bi ji jo že lahko dali. Tako mi »roko v roki« ne bomo hodili, bomo eni pač morali spremeniti svoje stališče do delavstva in pa do naše matične JSZ. Le tako se bo ustvarila iskrena in prava slovenska in katoliška skupnost, ki nam je danes bolj kakor kdajkoli potrebna.

Mi svojih načel nismo in ne bomo zatajevali in se od njih niti za ped ne umaknemo! S tem pa smo tudi z »Gorenjčevim« dopisnikom — končali pri zadnji piki. — Zavedni katoliški delavci.

Po naših krajih

dajo sem, je čez tri tisoč (brez Westna!). Za vse te ordinirata vsak dan dva zdravnika z eno bolnišnico, in sicer dnevno skupaj pet ur. Razen teh dveh pa je še specialist za tuberkuloze, ki ordinira vsak dan eno in pol ure, a sprejema le tiste, ki so najprej bili pri enem od obeh zdravnikov. Tako so torej vsi navezani na dva zdravnika, že število članov je preveliko, kaj če k temu še štejemo svoje! In tako se zgodi, da je majhna čakalnica včasih nabito polna pacientov, ki imajo vsak svojo bolezen. Po zatrevanju delavcev, pride na dan povprečno 100 članov k uradovemu zdravniku. Če sedaj pomislimo, kako moreta dva zdravnika v petih urah vestno in točno izvršiti svojo nalogo, se nam kljub dobri volji zdravnikov to zdi nemogoče. Saj pride na vsakega samo tri minute! Članom se zdi to čudno, da morejo merodajni ljudje vse to tako mirno pustiti. Zdravniški nadpregledi so vsak teden, zakaj še niso nadpregledi, ki bi bili članom v korist? V mesečniku OUZD smo videli seznam zdravnikov, tam stoji, da ima Maribor 17 zdravnikov, Ljubljana pa celo okoli 25! Ali je tako razmerje pravilno? Čas bi bil, da se to uredi, dolžnost ima Okrožni urad. Za nas delavce pa je žalostno, da moramo tarnati in prositi tam, kjer bi morali sami imeti svobodno besedo.

Zagorje

Zanimiva igra. Vse obveščamo, da bo naša delavska mladina »Kršč. del. ml.« vprizorila v nedeljo, 19. decembra ob 7 zvečer v Zadržnem domu igro »Tri modrosti starega Wang«. Igra je vsega priporočila vredna. Nobenemu ne bo žal, če bo prišel igro pogledat. Dajmo novega poguma naši delavski mladini za nadaljnje delo. Igro režira g. župnik Markež.

Slovenjgradec

Naše miklavževanje. Skupina delavcev Jug. strok. zveze v Slovenjgradu je priredila v nedeljo 5. decembra v gostilniških prostorih Narodnega doma prvič svoj Miklavžev večer. Na sporedu so bile tri deklamacije, igrica »Tončkove sanje« ter Miklavžev nastop z obdarovanjem revnih delavskih otrok. Obdarovanih je bilo z blagom 43 delavskih otrok od članov ter nekaj najrevnejših otrok iz okolice. Obdarovali pa smo nadalje tudi še z drugimi darovi več kot 150 otrok. Zelo ganljivo je bilo opazovati vesele obraze teh malih revežev. Zahvaliti se moramo vsem tistim dobrim ljudem, kateri so nas v našem delu podprli in nam darovali v denarju in razna druga darila. Zahvala pa gre zlasti našemu kaplanu iz Starega trga, g. Francu Šmonu, da je naše male delavske otroke tako lepo naučil za to našo prireditev. Še lepša bi bila

naša prireditev, če bi imeli dvorano, katera bi nam služila za naše delavske prireditve. — Tovariši delavci iz vseh tovarnih in podjetij v Slovenjgradu in okolici, stopite v naše vrste, v Jugoslav. strokovno zvezo. Delavci bomo le s pomočjo svoje lastne delavske skupnosti, to je s pomočjo svojih neodvisnih organizacij ustvarili boljše čase in uveljavili naše geslo: »Delu slava, delu čast!« — Zujave roke, sklenite se! — I. L. delavec.

Maribor

Veličastna proslava dr. Jan. Ev. Kreka. Skoraj po vseh večjih slovenskih krajih so se zadnje tedne vršile proslave in prireditve v spomin 20-letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka. Samo Maribor, metropola štajerskih Slovencev, bi — ne le skoraj, marveč čisto gotovo — ostal brez take prireditve, če je ne bi priredilo krščansko socialistično delavstvo. Kakor da se Maribor nima v čem izkazati hvaležnega velikemu organizatorju in prebuditelju slovenskega naroda dr. Jan. Ev. Kreku.

V nedeljo, 5. decembra se je vršila ta spominska proslava z zelo lepim sporedom v dvorani Zadržne gosp. banke. Kljub podtalnemu nasprotovanju, ki je skrbelo, da so naši lepaki izginjali kar drug za drugim, je bila udeležba naravnost sijajna. Velika dvorana je bila polna. Uspeh je bil popoln. Ideja, ki še danes zastopa velikega duha Krekovega, je bila s tem — zlasti za Maribor sam — izražena tako spontano in mogočno, da je res lahko v ponos organizacijam krščanskih socialistov v Mariboru, ki so priredile to proslavo.

Na odru pod Krekovo sliko, okrašeno s slovensko trobojnico in z zelenjem, ob straneh simbolični znaki križa in kladiva, sta bili podani najprej dve zborni deklamaciji. Potem je zapel močan pevski zbor »Krekov zvon« delavsko himno »Naša pesem«. Prvi nastop tega novega delavskega pevskega zbora je bil dovršen in deležen popolnega priznanja. Slavnostni govor gov. Reberšeka, s pozivom nazaj k velikemu duhu pokojnega Kreka, kateri je naš edini in pravi slovenski narodni in kulturni duh, je bil nagraden z burnim ploskanjem. Krona celotne prireditve in spominske proslave pa je bila igra »Nova zapoved«. Igralci, člani mariborske »Krščanske delavske mladine«, so vse vloge odigrali izborni. »Dana nam je zapoved dejavne ljubezni, pravice in resnice« — je odjeknilo na gledalce tako mogočno in presunljivo, da bi mnogi in mnogi — ki se danes toliko hvalijo s svojo vero, usmiljenostjo in socialnim čutom do delavca — odhajali s povešeno glavo, ako bi bili navzoči. Seveda se ravno taki in takih prilik kaj radi ogibljejo.

Krščansko soc. delavstvo se je tako na zelo dostojen način oddolžilo svojemu vzorniku, učitelju in očetu dr. Jan. Ev. Kreku. Kakor je on trpel preziranje in sumničenje, tako trpi tudi njegovemu delu in spominu zvesto slovensko kršč.

Iz Slovenije v dravsko banovino

20 let slovenske politike

Ljubljanske občinske volitve 1. 1921 so bile zelo pomembne. Kdor se bo ukvarjal s povojno slovensko politično zgodovino, se bo moral pri tem razdobju malo dalj pomuditi. Ugotoviti bo namreč moral, da ni bila ideja ljudske fronte spočeta ne v Moskvi, ne v Parizu, ne v Madridu, temveč v Ljubljani, v prelepi beli slovenski Ljubljani. Pred Dimitrovom, pred Largo Caballero in pred Blumom in tovariši so v Ljubljani socialisti vseh vrst od skrajnih komunistov, preko socialnih demokratov, krščanskih socialistov do narodnih socialistov napravili eporazum za skupen nastop pri volitvah in skupno delo pri vodstvu občine, ki je največja in vodilna v Sloveniji.

V Ljubljani takratni režim (predstavnik dr. Zerjav) ni imel absolutne večine. Pač pa je izmed vseh strank bila režimska demokratska najmočnejša. Zato je vlada napravila tak volilni red, da dobi sorazmerno najmočnejša stranka absolutno večino občinskih odbornikov. Nihče pač ni mogel resno računati na kako skupno akcijo tako različnih in medseboj se pobijajočih skupin kakor so bili narodni socialisti, socialni demokrati, komunisti in krščanski socialisti (SLS). Takratna reakcionarna desnica je bila enotna, napredna levica pa razcepljena in razbita. Toda zgodil se je skoraj političen čudež. Za današnje slovenske razmere pravi pravcati politični čudež. Demokratične in socialne skupine so se v hipu zavedle važnosti trenutka in pomembnosti ljubljanskih občinskih volitev ne le zaradi Ljubljane same, temveč zaradi splošnega pomena za vso državo. Predstavniki tedanjih opozicijskih skupin so prišli v medsebojni stik in potipali, če je možno misliti na kako skupno akcijo.

Kmalu so ugotovili povsod načelno pripravljenost. Zanimivo je, da ni bilo treba na pr. komunistom nič vprašati kake svoje centrale, če smejo sodelovati z »meščanskimi« strankami ali ne. Pa tudi krščanskim socialistom ni bilo potrebno nikako nadrejeno dovoljenje kakih avtoritet za sodelovanje z marksisti in brezbožniki. Ko so vsi ugotovili, da ima vsaka skupina kljub sodelovanju popolno svobodo v načelnih in zlasti v kulturnih odločitvah, so se kar kmalu zedinili za skupen nastop in skupno delo. Pismono so napravili v glavnih obrisih delovni načrt in si razdelili delovno področje (delokrog). Pri tem so ugotovili, da hočejo v gospodarskih in socialnih stvareh bistveno vsi isto. Tako je nastala prva »Zveza delovnega ljudstva« v Ljubljani. Ko se je sporazum med imenovanimi štirimi skupinami dosegel in podpisal, je pokojni in nepozabni Krekov intimni prijatelj ter krščansko socialistični pokretaš Miha Moškerc enemu izmed udeležencev dejal: »To je zgodovinski dogodek. Svinčnik, s katerim je bil sporazum podpisan, naj se spravi s sporazumom vred v arhiv za naše naslednike, ki naj jim bo skupnost delovnih stanov najvišja politična zapoved.« Še danes imamo pred očmi Moškercovo navdušenje, njegov ogenj, njegovo brezmejno prepričanje, da je pakt »Zveze delovnega ljudstva« prvovrstno politično dejanje do tlej razcepljenih, odlepljenih delovnih stanov. Miha Moškerc pa ni izražal radosti le za se. Miha Moškerc je bil posebej izraz mišljenja delovnega ljudstva. To se je najbolje pokazalo na skupnem ogromnem shodu vseh koaliranih skupin v »Unionu«. Ljudi je že samo dejstvo združitve tako navdušilo, da je bila kaka posebna propaganda od-

več. Ko pa je na skupnem shodu v »Unionu« Terseglav France nakazal, kaj združuje delovne stanovce in v čem je bistveni pomen »Zveze delovnega ljudstva«, je v zborovalcih spontano izbruhnilo tako navdušenje, kot ga doživljamo le ob izrednih življenjskih dogodkih. Misel delovne skupnosti je privrela iz globin, iz src, pristno in priskrčno. Uspeh pri volitvah je bil temu navdušenju primeren. Zveza delovnega ljudstva je zbrala nad 3800 glasov, režimska demokratska stranka pa le 1800 glasov, dočim so ostale združene meščanske stranke pod dr. Ravniharjem dosegle 2800 glasov. Volivnemu uspehu je sledilo delo. Temu so vsi nasprotniki delovnega ljudstva napovedovali polom. Odgovorni predstavniki posameznih skupin so se zavedali težkoč, ker v naglici sestavljena lista ni imela ravno najboljših kvalitet, ki bi morale vršiti ustvarjajoče delo pri prenovitvi in preobrazitvi celokupne občinske politike.

Zveza delovnega ljudstva je spravila v življenje potrebna časa. Skupna ogroženost je zahtevala skupno obrambo. Organizacija je bila prav z veliko naglico izvršena. Zato je bila pomanjkljiva. V skupnem delu so se ljudje raznih skupin spoznavali, deloma zblíževali, deloma pa spoznali razna nasprotja zaradi različne socialne usmerjenosti, vzgoje in tradicije. Delo zveze delovnega ljudstva je bilo kljub pomanjkljivosti in velikim težavam ogromno. V slovenski občinski politiki pomeni ta doba pravi prevrat. Dotedanja mirna, mrtva, zaspana Ljubljana se je zganila. Dotedanja zaostala Ljubljana se je dvignila in z izredno hitrim tempom začela postajati sodobno mesto.

Zveza delovnega ljudstva je v Ljubljani najprej zboljšala gnetni položaj vseh občinskih uslužbencev. Zvišala je plače vsem uradnikom in vsem delavcem. Slednjim sorazmerno zelo veliko, ker je obveljalo načelo, da so vsaj železci delavcev enaki drugim železdem. Začela je velikopotezno gradnjo stanovanj-

skih hiš, kar je bilo za tisti čas velepomembno delo, ker je bila v Ljubljani velika stiska za stanovanja. Ljudje so prebivali v starih barakah, ostankih iz svetovne vojne. Nov ljudski režim je začel tudi modernizirati Ljubljano z gradnjo novih cest, tlakovanjem, betoniranjem in asfaltiranjem. Za vse to so bila potrebna velika denarna sredstva. Zastopniki zveze delovnega ljudstva so preskrbeli tudi denarna sredstva kljub strastnim nasprotjem tedanjih kapitalističnih veljakov.

Zveza delovnega ljudstva je ustvarila enotno fronto delovnega ljudstva. Za to enotno fronto je z vso odločnostjo nastopila tudi SLS. Miha Moškerc je v »Socialni misli« 1. 1923. napisal sestavek o zgodovini enotne fronte delovnega ljudstva v Sloveniji. Ta sestavek je bil objavljen ravno zaradi zveze SLS, komunistov in socialistov. V njem navaja pok. Moškerc izjavo šefa »Katoliške narodne stranke«, prednice SLS po »Slovenec« št. 105 z dne 9. maja 1904: »Mi nismo stranka kapitalistov, ampak ponosni smo, da smo stranka tistih, ki morajo s trdim delom slučiti svoj kruh. Stranka kmetov, rokodelcev in delavcev. Ponosni smo na to, da smo zastopniki tistih, ki ustvarjajo bogastvo na svetu.«

V tistem času so tudi zelo poudarjali, da je potrebno ustvariti enotno fronto tudi na polju delavske strokovne organizacije. Skupni delavski nastopi brez ozira na kulturne opredelitve so bili uspešni v raznih medznih gibanjih in bojih ter sporih. Vsi so enoten nastop odobraval.

Miha Moškerc pravi doslovno: »Ti pojavi so zelo razveseljivi in navdajajo z zadoščenjem tiste še živeče prijatelje in sodelavce rajnega dr. Kreka, ki smo z njim že pred 23 leti gradili enotno fronto slovenskega delavstva.

(Nadaljevanje prib.)

socialistično delavstvo in izobraženstvo. Toda to nas ne sme strašiti. Delavci, fantje, dekleta! Naprej, k novim podvigom, k nadaljnjemu delu! Maribor mora biti Krekov, — naj se združijo vse žuljave roke!

Sv. Miklavž v tovarni. — Obratni zaupniki v tovarni svile Thoma so pridili za delavstvo lepo miklavževanje. S prostovoljnimi prispevki delavcev in s podporo podjetja (1500 din), ravnatelja (500 din) in uradništva (700 din), so mogli nakupiti toliko blaga, da je sleherni otrok delavskih družin dobil po 4 metre blaga in drugih drobnarij in slaštic. Iz tega se vidi, kaj zmora delavska skupnost, če hoče in ako ima v svoji sredini agilne in zaupanja vredne voditelje-zaupnike. Čeprav se je to storilo bolj z namenom, da se zakrpa ogromna mize-rija, ki vlada med tekstilnim delavstvom radi prenikskih mezd, in da vsaj za kratek čas potolaži delavske otroke v njihovi revščini, je to vendar lep dokaz sloge med delavstvom. Še strokovne organizacije je sedaj treba!

Mladina poroča

Radomlje. V nedeljo, 19. decembra ob 3 popoldne se bo vršil članski sestanek naše skupine KDM. — Skupinski sestanki se bodo od sedaj naprej vršili redno vsak mesec. Zato je dolžnost vsakega zavednega člana, da se teh sestankov tudi udeležuje in pripelje tudi svoje prijatelje s seboj.

Spored sestanka: 1. Uvodni govor, 2. Deklamacija, 3. Krščanski socializem, 4. Deklamacija, 5. Cilji in pota, 6. Priročnik, 7. Prvo dejanje igre »Igra o dobroti«, 8. Razgovor. Igra se bo na prihodnjih sestankih nadaljevala. Vabimo tudi starše, da se teh naših sestankov udeležujejo, in če sami prepičajo o namenu in ciljih našega gibanja. — Za člane je sestanek obvezen. Obenem prosimo blagajnik to, da člani ob tej priliki poravnajo članarino. Na sestanku bomo dobili tudi nove legitimacije. — Odbor.

Doma in po svetu

Nadškof dr. Anton Bauer, zagrebški metropolit, je 7. t. m. umrl. Veliki pokojnik je bil vnel hrvaški rodoljub in tudi zagovornik ter podpiratelj malih ljudi.

V Belgrad je prišel francoski zunanji minister Delbos. Belgrad ga je sprejel z velikimi manifestacijami za demokratsko Francijo. Ob sprejemu je bilo na ulicah več kot 50.000 ljudi. Uradno poročilo ugotavlja neokrnjenost prijateljstva in zavezništva. Podpisana je bila tudi nova, boljša trgovinska pogodba.

Občinske volitve so bile v nedeljo v 16 občinah v Sloveniji. Izidi so bile: Kamnik (1662 volivcev) JRZ 881, opoz. 402; Komenda (860) JRZ 587; Sela pri Kamniku (174) JRZ 134; Kamniška Bistrica (538) JRZ I. 359, JRZ II. 73; Smartno v Tuhinju (342) JRZ I. 142, JRZ II. 136; Tuhinj (221) JRZ I. 47, JRZ II. 109; Prihova (390) JRZ 212; Slov. Konjice (1617) JRZ 1187; Litija (1391) JRZ 932; Vače (252) JRZ 190; Ig (716) JRZ 340, opoz. 188; Dol. Logatec (553) JRZ 266, opoz. 240; Gor. Logatec (369) JRZ 148, opoz. 170; Kamna Gorica (207) JRZ 139; Radovljica (512) JRZ 308; Ovsice (333) JRZ 157, opoz. 127.

Nove bitke pripravljajo v Španiji. Nemčija in Italija, računata na odločilno zmago generala Franca, nakar bi lahko umaknili svoje vojake. V ozadju čaka na odločilne dogodke tudi Anglija in predlaga nevtralnost tudi Franciji. Tako sta pretekla že dva meseca, kar je Francija izjavila, da je njene potrpežljivosti konec in da bo odprla meje za prevoz orožja in vojakov, ako obe fašistični državi ne umakneta svojih vojakov tekom enega tedna. Republikanska vlada se pripravljala na odločno borbo.

Odbor za »nevmešavanje« v špansko vojno je po šestih tednih zopet pričel zbirati svoje člane na posvetovanje. Medtem, ko sta francoski predsednik in zunanji minister razpravljala o stališču demokratičnih držav napram fašizmu v Londonu, je čez francosko ozemlje letelo 14 novih

Glas iz „Remc et comp“

Duplica, 6. decembra.

V teku zadnjega časa smo imeli pri nas mnogo prizadevanj in akcij za zboljšanje, vendar pa še ne vemo, koliko bo to tudi dejansko v korist, čeprav je bilo nekaj dobrih zaključkov.

Dobili smo stalne razrede v OUZD, kateri pa v praksi še ne pridejo do izraza ter bo še mnogo intervencij potrebnih v ta namen. Z borbo smo si uveljavili minimalno uredbo in ker so bile za nas plače v njej tako krivično — izjemno nizke — določene, tudi popravili. Podjetje je pri okrajnem glavarstvu na razpravi izjavilo, da jih bo to stalo letno 150.000 din. Toda sedaj pa so spremenili samo način dela in uvedli priganjstvo pa bodo skušali toliko profitirati. JSZ je na straži.

Dobili smo od podjetja tudi razglas, da bo vsak, ki je po računski pomoči pisarne dobil preveč plače, takoj odpuščen, ako tega ne prijavi sam. Zaupnikom smo naročili, da naj to preprečijo ter naj za pomoč odgovarja oni, ki jih dela.

Doseglo se je tudi povišanje plač kvalificiranim in strojnim delavcem na šit za 15 para na uro, za 25 para na uro pa zvišali minimalno plačo poročenim na žagi.

Obratovati je začela tudi kopalnica, ki je vsak dan na razpolago zaposlenim po vrsti in brezplačno glasom zapisnika. Stojala za kolesa smo tudi dobili, ven-

nemških bombnikov v Španijo. Dve letali sta pobegnili v Avstrijo in pilota sta pristala v Linzu ter šla raje v pregonstvo kot v špansko vojsko. Koliko je takih poletov v Španijo za katere pa svet ne izve?

»Potrdili smo mir na Jadranu« je izjavil Musolini v svojih razgovorih s predsednikom belgrajske vlade M. Stojadinovićem. Predsednik si je v Italiji ogledal vse važne tovarne za izdelovanje orožja in streliva.

Japonci so osvojili Nanking, kitajsko prestolnico in važno križišče. Japonci so ponudili Kitajcem mir pod pogojem, da jim priznajo vse dotlej zasedeno, ogromno ozemlje. Kitajci so odgovorili, da sklenejo mir, če se Japonci popolnoma umaknejo z vsega kitajskega ozemlja in ne zahtevajo od Kitajске, da pristopi k protikomunistični zvezi. Kitajci se pripravljajo na čelaško vojno, da bi v že zasedenem ozemlju in za hrbtom sovražnika onemogočili ureditev zasedenega ozemlja.

k Pristaniški delavci v Antwerpnu v Belgiji so poleg znižanja delovnega časa dosegli sedaj s sklepom poravnalne komisije tudi zvišanja plač. Za dnevno dno so zvišali mezd po 2 franka (1 fr. je 7,28 din), za nočno dno po 3 fr., za dneve ob nedeljah in zakonitih praznikih pa po 3,50 fr. za dno. Ta povišek je utemeljila poravnalna komisija s povišanjem indeksa življenjskih potrebščin.

Walter
Briesley

Brezposelni

Tega zasmehovanja Ivan ne bi prenesel. Jinksu bi beseda »lenuh« rabila za orožje. Govoril bi pač marsikaj, čeprav bi ne imelo ne repa ne glave. Ivan se je deloma vprav zategadelj vzdrljal, da se ni zakadil v Jinksa. Ni hotel biti obziren sovražnik, kajti če bi Jinksa izzival, bi se moral umakniti, ne da bi dobil zadoščenje, marveč bi bil še ponižan. Jezil se je nad tem, da nič ne more, zato, ker je vedel, da kakor ukrene in obrne, bo doživel mučno sramoto. A kako naj opravi s svojo ženo? Mislil je, da govore o njem tako slabo le nekateri vaški puhloglavci. Zato se ni cmeril in hodil s povešeno glavo. Živahno se je razgovarjal s svojim dečkom povsod, kjer sta bila. Nikoli ni črnil o svojih razmerah, razen če ga je kdo vprašal. Nekateri so zato govorili, da mu ves svet ni nič mar. Toda njegova žena je vse drugače poznala domače razmere. Najbrž ni nič pomislila, ko je zinila tiste besede. Bila je pač trenutno v jezi. Za hip je odprla vnanjemu mnenju hišna vrata. Toda vedno se Ivan ni mogel držati na uzdah. Bil je pač samo človek. Tisti dan ga je večkrat prišlo, da bi ženo zgrabil, krepko zgrabil. Seveda bi to pomenilo pretep, žena se ne bi dala ugnati. Vendar pa bi pretep razčistil ozračje in morda bi se spričo trpke stvarnosti še tesneje stisnila drug k drugemu. Tudi ženi je bilo hudo, tega mož ni smel pozabiti, vendar pa tudi ni smel pozabiti, da je imela sebe za močno, njega pa za slabotnega. V resnici pa je bilo drugače, kadar je prišla preskušnja. Žena je bila pogumna, morda celo pogumnejša nego on, tiste potrpežljivosti ni imela, da bi se ne ujezila ali razburila. Vse njene lastnosti so bile močno razvite: sovražstvo, ljubezen, hrepenenje in žalost. Takemu človeku je življenje prijetno, naj ga zadene karkoli. A vendar, če ga je takole zbadala, vedé ali

dar pa še ne odgovarjajo, ker ni povsod tudi strehe.

V novembru smo imeli nagradno tekmovanje predlogov za racionalizacijo obrata. Razpisanih je bilo deset nagrad v znesku 1600 dinarjev.

Tekmovalo je 18 delavcev. Naši člani so odnesli 6 nagrad v znesku 1300 din, kar dokazuje, da imamo strokovno dobre člane. Mi smo zadovoljni, da jih ni več tekmovalo, ker ti predlogi so objektivni, delavstvu ne škodujejo, ako niso še v obojestransko korist. V komisiji za razdelitev nagrad je bil od delavstva glavni zaupnik tov. Borec, kar je šlo nekaterim zelo na živce.

Pa še so malenkostni uspehi, so pa še tudi neuspehi. Imamo dobre zaupnike, imamo našo JSZ, ki so vsak čas pripravljeni varovati in braniti delavstvo. Mi vsi pa se moramo zavedati, da je JSZ in zaupnik takrat močan in udaren, ko ima zavedno in enotno delavstvo za seboj. Dovolj je že cepljenja, zadnji čas je, da stvorimo enotnost. Ta moč pa se meri po udeležbi na sestankih, zato vedno z udeležbo na sestanku pokažimo vsi da smo enotni, da smo za JSZ.

Vse večje nedostatke smo na zadnjem sestanku v obliki spomenice potom JSZ poslali podjetju v rešitev. Vse manjše pa sproti javljajte svojim zaupnikom, da takoj posredujejo.

Zapomni si vsak član JSZ: mesec december je mesec naše propagande. — Agitirajte povsod! Pri trgovcu, obrtniku, gostilničarju zahtevaj, da dá tudi inšeral v »Del. Pravico«. Nabiraj brezposelne člane za JSZ, da ne bodo tako zgubljeni. Krašne so tudi knjige naše »Krekove knjižnice«. Vsi na delo, resno delajmo za JSZ in uspehi bodo vidni. Naše geslo je: Vsak član JSZ mora dobiti še enega ter tudi še enega naročnika za »D. P.« in »Krekovo knjižnico«.

Shodi in sestanki

v nedeljo 19. decembra:

Hrastnik ob 8. uri popoldne v prostorih g. A. Logar na Hribu. Govornik tov. Križnik iz Trbovelj.

Vevče ob 15. uri v prostorih Društvenega doma v Vevčah. Govori tovariš Smolej iz Javornika.

Stahovica ob 14. uri v prostorih gostilne Rebrnak v Zagorici. Govornik tov. Stare iz Kamnika.

Crna pri Kamniku ob 14. uri v prostorih gostilne Rebrnak v Zagorici.

Duplica ob 14. uri v prostorih gostilne Herle na Duplici. Govori tov. Pangršič iz Vevč.

Nazarje ob 8. depoldne v prostorih gostilne Remic v Nazarjih. Govornik tov. Bore iz Duplice.

Domžale ob 8. uri popoldne v prostorih Društvenega doma v Domžalah. Govori tov. Tine Sever iz Škofje Loke.

Domžale ob 8. uri popoldne v prostorih Društvenega doma v Domžalah.

Vsi in točno!

Zagorje. V nedeljo, 19. t. m. se vrši članski sestanek, na katerega upamo, da pride tov. Jožko Jurač iz Celja. Tega sestanka se naj članstvo gotovo udeležijo v čim obilnejšem številu. Tovariš nam bo govoril o krščanskem socializmu in njegovih nalogah med delovnim ljudstvom! Dvorana bo zakurjena. Ker se bližajo tudi volitve obratnih zaupnikov v obratu apnenice, naj se sestanka tudi vsi apneničarji udeležijo!

Za tiskovni sklad so darovali

Bohinjska Bistrica: Stušek Alojzij 50 din, Malenšek Zofija, pletilstvo 10 din in Ravnik Viktor, urar 2 din — skupaj 62 din. — Najlepša hvala! Posnemajte!

MALI OGLASI

Beseda 50 par

Vezavo vsakovrstnih knjig Vam izvrši solidno in poceni knjigovoznica Zupan, Ljubljana-Moste, Krekova 4. Pri večjih naročilih primeren popust.

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatur, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritznere«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

TRGOVINA

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, PRESERNOVA ULICA

priporoča svojo veliko

zalogo čevljev, lastnega izdelka za dame, gospode in otroke, dalje športne čevlje in gojzarce ter snežke in galoše najboljših svetovnih znamk po zmerno nizkih cenah.

Za božič

D a m i

eleganten plašč, obleko, domačo haljo

G o s p o d u

moderno suknjo, obleko, črn paleto

Iz velike izbire po najnižjih cenah pri

LUKIC, Stritarjeva ulica

Delavska pravica

Iskate vsak četrtak popoldne, v sredo praznika dan prej? Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Nežrkanirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po cenzuri • Telefon 226 • Številka čekovnega računa 14.798

Posamezna številka Din 1 — Cena: za 1 mesec Din 4 — za četrt leta Din 10 — za pol leta Din 20 — za celo leto Din 40 — za izposojništvo stane mesečno Din 7

Vrežuje in za uredništvo odgovarja: Lamberdo Peter • Izhaja za konzervativno Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko flakerno v Ljubljani: K. Čot